

SODOBNA KOROŠKA PROZA¹

Janja Vollmaier Lubej
Filozofska fakulteta, Ljubljana

UDK 821.163.6(497.4-17)-3.09"198/20"

V članku se ukvarjam s sodobno koroško prozo v Republiki Sloveniji. Obravnava je razdeljena na uvodni del, v katerem predstavljam področje prispevka in krajši pregled sodobne koroške proze pred letom 1980, in na jedrni del, v katerem se osredinjam na posamezne avtorje in avtorice ter njihova literarna dela po letu 1980, pri čemer prevladuje predvsem tematska razčlenitev posameznih romanov ali kratkoproznih zbirk.

proza, kratka proza, roman, Koroška, pregled

The article examines contemporary Carinthian literature in the Republic of Slovenia. The analysis begins with an introduction of the field of research and a short review of contemporary Carinthian prose before 1980; the main part stresses individual authors and their work, particularly from the thematic point of view; and finally there is a summary of findings so far.

prose, short prose, novel, Carinthia, review

Pričujoči članek se ukvarja s sodobno koroško prozo, ki obsega ozemlje Republike Slovenije, natančneje to književnost določuje koroški narečni prostor s podjunskim ter mežiškimi in severnopohorsko-remšniškimi narečjem (Zorko 1998: 179). Njegov namen je z zgodovinsko, avtobiografsko in komparativistično metodo tematsko predstaviti sodobno koroško prozo po letu 1980, obdobju pred tem pa nameniti krajši povzetek nekaterih temeljnih značilnosti. Osrednji cilj prispevka je spoznati sodobno koroško prozo, ki je slabo raziskana, čeprav si avtorji, ki so sooblikovali ta pojem, zaslužijo podrobno obravnavo in kanonizacijo.

O tej literaturi razen biografsko-interpretativnih prispevkov v obliki diplomskih del (o Marjanu Kolarju, Hermanu Voglu, Barbari Simoniti, Ivanki Hergold, Andreju Makucu), spremnih besedil (precej so jih napisali Silvija Borovnik, Miran Kodrin, Karla Zajc

Berzelak, Helena Merkač), razprav (Silvija Borovnik o literarnem delu Vinka Ošlaka, Andreja Makuca, Helga Glušič o Marjanu Kolarju), besedil v koroški reviji *Odsevanja* in mojega prispevka še ni bilo poglobljene študije oziroma razprave.

Avtorji, ki so pomembno sooblikovali pojem *sodobna koroška proza*, so po kronološkem razporedu Janez Mrdavšič, Marjan Kolar, Tone Turičnik, Ivanka Hergold, Vinko Ošlak, Andrej Makuc, Silvija Borovnik, Matjaž Pikalo in Barbara Simoniti.

Pregled sodobne koroške proze do leta 1980

Že veliko prej sta v koroški, pa tudi širši slovenski prostor vstopila Prežihov Voranc (1893–1950) s socialnorealističnimi pripovedmi in Ljuba Prenner (1906–1977) s

¹ S sodobno koroško prozo se je avtorica ukvarjala v svojem diplomskem delu *Literatura sodobnih koroških avtorjev in avtoric (objave po letu 1960)* (2007) pod mentorstvom red. prof. dr. Silvije Borovnik. Članek prinaša avtoričine ugotovitve, ki so nastale ob raziskovanju proznega dela naloge.

»prvim kriminalnim romanom« (Borovnik 1994: 745) *Neznani storilec* (1939).

Prvi pomemben avtor tega obdobja je Franc Sušnik (1898–1980), pobudnik ter ustanovitelj ravenske gimnazije in Koroške osrednje knjižnice, katerega realistične pripovedi iz kratkoprozne zbirke *Šenturšeljce* (1998), izdane po pisateljevi smrti, so na nekaterih mestih že kar jenkovske, na primer *Ženin v kadunjah*. Glavna nit vseh zgodb so zapleti, prepleteni s humornostjo. Na nekaterih mestih pripovedovalec podira stereotipnost, npr. v zgodbi *Kako je Gradišnik svojo ženo spreobrnil, ki se možu »ne da pod komando«* (Sušnik 1998: 18), še močneje pa v zgodbi *Kdo nosi hlače, v kateri nosi hlače ženska*. Naslednji avtor, ki sodi v obdobje pred letom 1980, je Leopold Suhodolčan (1928–1980), bolj znan kot mladinski pisatelj, ki je napisal osem romanov in dve zbirki novel. Roman *Snežno znamenje* (1981) je tako kot Sušnikove *Šenturšeljce* izdan postumno.

Vsem Suhodolčanovim delom je tako kot Sušnikovim skupno realistično pisanje, dogajalni prostor je praviloma Koroška (Črna, Žerjav, Meža, Dobrije). Avgustovska romanca (novelistična zbirka *Človek na zidu*, 1960) pomeni novost na vsebinsko-slogovni ravni, saj se pripovedovalec obrača na bralca in opisuje pripovedovalčeve sanje.

Avtorja, ki sta sooblikovala pojem sodobne koroške literature, sta tudi Janez Mrdavšič (1928–2004) in Marjan Kolar (1933), ki v svojih delih tematizirata vojno. Kratkoprozna zbirka *Utrujeno otroštvo* (1975) Janeza Mrdavšiča sicer sodi v območje mladinske književnosti, a ga vseeno izpostavljam, saj je avtor isto temo ubesedil v svojem drugem delu, *Skozi soteske* (1997). Zgodbe v *Utrujenem otroštvu* poleg glavne teme (izgnanstvo) vsebujejo motivne drobce, npr. razočaranje nad babico (Prvič k frizerju), željo po znanju, branju (*Zimski večer*), revščino, dobroto (*Malica*) idr. Zgodbe, nanizane iz spominov na domače okolje, pa tudi na tuje, prinašajo idejo o neumrljivi slovenski zavesti,

kar se najbolj kaže v narodni pesmi, ki jo v skrajno tragičnem, mrtvem kaosu pojejo žrtve.

Marjan Kolar (1933), nagrajenec Prešernovega sklada leta 1968 za roman *Išči poldan*, je največ objavljajal v šestdesetih in sedemdesetih letih prejšnjega stoletja. Po *Snežnih verigah* (1973) dolgo časa ni objavil nobenega literarnega dela, po letu 2000 pa je izdal štiri romane. Osrednja Kolarjeva tema v večini njegovih literarnih del je vojna (*Samomor v nebesih*, 1964, *Išči poldan*, 1967, *Zvezde in križi*, 1979). Mnogokrat je videna skozi otroške oči, kar pogosto zasledimo tudi v prozi drugih sodobnih slovenskih pisateljev – L. Kovačiča, J. Snoja, M. Rožanca, M. Tomšiča (Vollmaier 2009: 45).

Kolar je začel s pisanjem kratke proze, in sicer z zbirkama *Prazno nebo* (1961) in *Samomor v nebesih* (1964). Zlasti slednja je zanimiva zaradi humornih, preprostih zgodb (*Kako je nastala zgodovina, Pavlovo spreobrnjenje* idr.), čeprav jih nekaj tematizira tudi vojno (Slovenska kriminalka, *Ubij svojega bližnjega, Samomor v nebesih* idr.). V romanesknem delu *Išči poldan* (1967) je vojna predstavljena kot mimobežni motiv, saj je v ospredju sižejsko predstavljeno preteklo in sedanje življenje Andreja Žagarja, mladega učitelja slovenščine. Deli, ki ne tematizirata vojne, sta s socialistično problematiko obremenjen roman *Sezuj se, kadar stopiš v mošejo* (1971) in povest *Snežne verige* (1973), v kateri se pisatelj loteva razpada osnovne celice družbe, tj. družine. Pri obeh motivni drobec prostitutke/prostitucije močno zaznamuje literarni osebi, v *Snežnih verigah* pa preraste še v lajtmotiv, saj je preobrat v življenju ženske, ki noče nadaljevati starega življenja, ključen.

Sodobno koroško prozo so sooblikovala tudi literarna dela Ivanke Hergold (1943), ki je pisala kratko prozo (*Pasja radost ali karkoli* (1971), *Vse imaš od mene* (1974) in *Beli hrib* (1973)), za katero je značilna socialna tematika. V njenih pripovedih poleg realističnih prevladujejo tudi fantastične prvine

(nekatero črtice v *Pasji radosti*), nato še groteskni elementi (v noveli *Jedrt* iz zbirke *Vse imaš od mene*) in »surrealistična metafora v *Belem hribu*« (Kulovec 2002: 40).

Sodobna koroška proza po letu 1980

Prvi avtor tega obdobja je Janez Mrdavšič z delom *Skozi soteske* (1997), v katerem tematizira vojno, hkrati pa je to razvojni roman, saj pisatelj poleg glavne teme opisuje življenje literarne osebe, Matevža Lipnika. Realističnim zapisom so dodani lirični opisi, sanje (ki so sicer vloženi tudi v zgodbo *Babica v Utrujenem otroštvu*), veliko je razmišljanj tretjeosebnega pripovedovalca. Pripovedovalec kljub krutosti vojne, ko se mora družina Lipnik izseliti iz domače koroške vasi in je prisilno izgnana v Srbijo, ni obremenjen z ideološko stvarnostjo niti z vojno, saj ju ne moralizira, temveč realistično popisuje tedanja resničnost. Uvodoma je opaziti »elemente magičnega realizma«, skozi celotno delo pa »moderne postopke pisanja« (Kodrin 1997: 1).

Vojna kot tema je pogosto prisotna tudi pri Marjanu Kolarju, ki je po letu 2000 izdal štiri literarna dela, najprej novele *Sveto sivo življenje* (2003), nato romane *Prekrstitve* (2004), *Robinzonova zastava* (2005) in *Čas hladnih zvezd* (2008).

Glavna ideja novelistične zbirke *Sveto sivo življenje* je misel, da je življenje sveto, a tudi minljivo in ne vedno lepo. Zgodbe so zapisane kot legende, groteske in izpovedi, o čemer piše Helga Glušič (2003: 16). Izpostaviti velja Molivko, zgodbo, v kateri mrtvi oživijo. Gre za premišljeno groteskno zgodbo, ki se dogaja samski Pavli. Že tretjič v mesecu se ji namreč prikaže mrtva mati. Psihološko obarvana zgodba (materina premoč nad hčerjo) doseže vrhunec, ko literarna oseba ne zmore zbežati pred pokojno materjo. V Sartrovem slogu napisana zgodba, namreč, da med zaprtimi vrati še vedno obstajamo, je vsekakor vrh te zbirke. Minljivost je sicer osrednja tema še v drugih zgodbah (npr. Poslednja milost, Pastirjeva milost, Med

slonjimi ogledali, Kukavica, Množenje ur), prisotna pa je tudi vojna (Borovnice, Zgodbe o nemem človeku), ki je prav tako tematizirana v *Prekrstitvah*, *Robinzonovi zastavi* in v Kolarjevem najnovejšem romanu *Čas hladnih zvezd*: v prvem romanu v celoti, v ostalih dveh posredno. Avtobiografskemu delu *Robinzonova zastava* ta tema služi kot spominsko opisovanje neke pretekle zgodovinske resnice (Osvobodilna fronta, nemščina v vseh porah družbe), medtem ko v *Času hladnih zvezd* predstavlja fabulativno nasprotovanje oziroma odobravanje postavitvi spomenika žrtvam povojnih pobojev.

Kolar v svoji prozi ne tematizira le vojne, temveč tudi smrt, komunizem, šolstvo. V njegovih delih je opaziti vidno navdušenje proletariata nad socialistično ideologijo in zavračanje kapitalistične (Vollmaier 2009: 45).

Čeprav pri Tonetu Turičniku (1933–2005) osrednja tema ni vojna, kakor pri Mrdavšiču in Kolarju, je njegova proza v tematološkem smislu vseeno podobna Mrdavšičevi in Kolarjevi: deli *Bili so* (1995) in *Obraslike* (2006) se namreč osredinjata na minljivost oz. smrt.

Tudi do roba in (včasih) čez (2000) je avtobiografsko delo, v katerem Turičnik tematizira svoje profesorske izkušnje in podobno kot Lojze Kovačič v delu *Kristalni čas* (1990) poudarja individualnost ter pomembnost vzgoje za nadaljnji razvoj posameznika (Vollmaier 2009: 45).

Ivanka Hergold v delih *Nož in jabolko* (1980) in *Pojočni oreh* (1983) nadaljuje z realističnim pisanjem in socialno tematiko. V romanu *Nož in jabolko*, v katerem se pripoved vrtili okoli enega dneva učiteljice Herte Jamnik, Nevenka Kulovec opaža dramatičnost in avtobiografske poteze (2001: 63, 66), medtem ko v *Pojočnem orehu* vidi groteskne elemente (2002: 50).

Silvija Borovnik v monografiji *Pišejo ženske drugače?* o literarnem ustvarjanju Ivanke Hergold zapiše, da pri njej

[...] še ne moremo govoriti o postmodernizmu, kakršen se je oblikoval kasneje, vendar se nekatere njegove značilnosti v njeni izvorni prozi že napovedujejo. Hergoldova je, na primer, že v svojih zgodnjih novelah spoštovala fabulo in se ji ni odpovedala. V središču njenih novel stoji zmeraj človek, tak ali drugačen posebež. Njen slog je realističen, vendar pisan z opazno distanco upovedovalke, [...]. Hergoldova je pogosta prikazovalka človeške revščine in bede, podeželske, mestne in malomestne [...]. Sporoča nam, da so ljudje za svojo revščino največkrat sami krivi, ker so bodisi neumni ali pa premalo delajo. [...] V svetu, ki ga prikazuje, ni ostrih meja med spodobnim in nespodobnim, živalski način življenja pa se pogosto prepleta s človeškim (Borovnik 1995a: 241–242).

Povsem drugačne teme so značilne za pisateljski opus Vinka Ošlaka (1947), ki poleg proze piše eseje (leta 2003 je prejel Rožančev nagrado), v preteklosti tudi pesmi, kar dokazujejo pesniške zbirke *Pesmi* (1972), *Proletarska lirika* (1973), *Seizmograf čutov* (1977).

Njegov prvi roman, *Hagar* (1992), se intertekstualno navezuje na biblijsko zgodbo. V delu se prepletajo krščanstvo, ateizem, filozofska vprašanja, esperanto (vse teme so tudi sicer stalnica pri Ošlaku), pa tudi avtobiografski elementi, o čemer piše Silvija Borovnik (1998a: 40–48).

Izpostaviti velja simboliko, ki jo pripovedovalec niza, saj je nadrejena fabuli in/ali karakterizaciji literarnih oseb. Naslednja pomembna posebnost, ki se kaže, je ljubezen med kaplanom in Katarino, kajti pripovedovalec je ne oriše trivialno, temveč predstavi duhovnika kot tragično literarno osebo, kakršno je prikazal že Ivan Pregelj v romanu *Plebanus Joannes*.

Avtobiografsko delo *Človeka nikar* (1995) se medbesedilno nanaša na Gregorčičevo pesem. Poleg fabulativnega dela avtor v besedilo vnaša razmišljanja, ki mestoma postajajo komentarji, tako da delo vsebuje še esejistične vložke; eden zanimivejših je to-gost šolskega sistema, ki ga izkusi avtor.

Čeprav avtor v obe deli vnaša ironijo, doseže vrhunec v *Obletnici mature* (1998), »satiričnem romanu« (Borovnik 1998b: 1), katerega osrednja zgodba tematizira potujčenje, ki preraste v idejo, da svoje identitete ne moreš zatajiti.

Delo spominja na ozračje nesmisla, norosti, ki je prisotno v *Velikem briljantem valčku* Draga Jančarja. Paradoks se v delu kaže pri bolniku, ki naenkrat ne zna uporabljati svojega jezika, o katerem je bil prepričan, da je njegov materni jezik.

Prozni prvenec in najnovejše delo Andreja Makuca (1951) sta avtobiografiji. V zbirki novel z naslovom *Spominjam se ..., a že?* (1995) pisatelj pripoveduje zgodbe svojega otroštva, še posebej zanimive so tiste, v katerih opisuje fenomen tedanjega časa, tj. pisanje čestitk predsedniku Titu, sodelovanje na štafeti mladosti ipd. Zgodbam, katerih dogajalni prostor so koroška tla, daje posebnost tudi narečno besedje, ki je značilno še za ostala literarna dela Andreja Makuca. Posebnost Makučeve proze je tudi »kolektiv, klapa, fantje, ki držijo skupaj, mi proti onim, enkrat proti odraslim in njihovim dvoličnostim, drugič proti kakšni drugi skupini mularije« (Bogataj 2001: 15), kar je najjasneje izraženo v *Norcih* in *Očeh*.

Osrednja zgodba Makučevega romana *Norci* (2000) se odvija med starimi kolegi, ki so vabljeni na obletnico otroštva, zato Matjaž Apat roman uvrsti med generacijski, »saj je v ospredju zgodba določene [...] fiktivno normirane Makučeve generacije« (Apat 2004: 29), Helena Merkač pa delo umesti med moderni roman (Merkač 2000: 50–52).

Oči (2001) je zbirka šestih novel, ki tematizirajo mladost. V delu opažam *makučevsko* pretrganost (»Da ju prepoznam, ko se vrneti. Če. V isto gnezdo. Če. Po moje že ne.« (Makuc 2001: 99)), ki je mnogokrat v funkciji stopnjevanja.

Šolniški kruh (2008) je kratkoprozna avtobiografska zbirka, v kateri pisatelj tematizira učiteljevanje, le »tri zgodbe se posredno ne nanašajo na pripovedovalčevo učiteljevanje,

saj je pisatelj v prvi (Stara krava) sam dijak, v zadnjih dveh (Vlak, Katra) pa se zgodba plete okoli triletnega dečka Ivica» (Vollmaier 2009: 46). Turičnikovemu in Makučevemu pripovedovalcu so skupne s *šolniškimi* erosom napisane avtobiografske zgodbe, mestoma humorne.

Prozaistka in esejistka Silvija Borovnik (1960) je v zbirki *Strašljivke* (1990) »oživila in promovirala žanr grozljive zgodbe v obliki strašljivke, v katero je vključevala tudi ljubezensko tematiko« (Bošnjak 2005: 156), njeni zapisi pa »komunicirajo z bralcem in se igrajo z jezikom. Prvoosebna pripovedovalka pripoveduje nenavadno in napeto zgodbo ter s pogosto vsevednostjo bralcu ponuja vrsto razmišljanj« (Vollmaier 2009: 47). Za *Strašljivke* je podobno kot za roman *Norci* značilna postmodernistična pisava.

Matjaž Pikalo (1963) je s proznim prvencem *Modri e* (1998) bil prvi, ki je zaradi prepoznavne resnične osebe v literarni fikciji moral plačati denarno kazen. Mestoma ironičen, drugače pa izjemno komunikativen in zabaven roman, tematizira brezskrbno življenje maturanta Alfreda Pačnika. V romanu je možno zaslediti nekatere avtobiografske elemente (npr. dogajalni prostor, karakterizacija glavne literarne osebe).

Roman *Evropa 2000 – igrivo bojišče narodov* (2001) je literarni potopis. Pisatelj namreč opisuje dogajanje na poti na svetovno prvenstvo nogometa in dogajanje ob njem. Lastnosti, ki določujejo potopisni roman, so »gostota dogajalnosti, podrejena fiktivnosti in literarnemu zapisu; prirejenost, postopnost in dramatičnost, nanizanih po (tudi nelinearni) časovni in vzročno-posledični logiki ter osrednja vloga pripovedovalca-potopisca, ki obrača pozornost bolj nase kot na potovanje« (Zupan Sosič 2006: 120). Avtor namreč ne tematizira objektivnega potovanja po evropskih mestih, temveč mu ta mesta služijo za pisanje nogometne zgodbe, temelječe na osebnih doživetjih in obdane z razmišljanji o umetnosti (obisk Van Goghovega muzeja,

pogovor s slovensko pisateljico Brino Švigelj Merat) (Vollmaier 2009: 48).

Zadnji Pikalov roman je epska pripoved *Drevored ljubezni in vojne* (2001), v katerem revnega Romea in Julijo zamenjata Robert, novinar v študentskih letih, zgodovinar, fant s podeželja, in Adriana, hči bogatih staršev, podiplomska študentka filma v francoski prestolnici. Intertekstualnost na zgodbo o Romeu in Juliji opaža tudi Helga Glušič (2001: 17). V romanu je zanimivo opazovati podobo tujega, npr. odnos pripovedovalca do opazovanega mesta, tj. Pariza, ki je mestoma poveličevan dogajalni prostor, medtem ko je opazujoča država, Jugoslavija, praviloma manjvredna. Stereotipnost se dalje kaže še na ravni umetnosti, Neevropcejev, slovanstva idr.

Po kronologiji je zadnja avtorica sodobne koroške proze pisateljica in pesnica Barbara Simoniti (1963). Njen prvenec je kratkoprozna zbirka *Razdalje* (1998), v kateri se pripovedovalka praviloma ukvarja s tematiko oddaljevanja med posamezniki. Osrednja literarna oseba v novelah je najpogosteje ženska. Pisateljica v zgodbe pripenja tudi barvne ukrasne pridevke (kovinsko moder dan, bele solze) in sinestezije (zelenozveneča pomlad), ki spominjajo na njeno poezijo.

Vzporedno s predstavljenimi literarnimi deli je v koroškem kulturnem prostoru nastajala še avtobiografska proza, ki temelji predvsem na spominskih zapisih posameznih avtorjev in avtoric (Aleš Tacer, Rudi Mlinar, Antonija Senica, Jože Lodrant, Heda Praprotnik, Ana Uršej idr.), med njimi pa je nekaj takih del, ki jim avtobiografskost spominov ni izhodiščna (Franc Vezela, Aleksandra Kocmut, Urban Klančnik, slednji piše znanstvenofantastično prozo, idr.).

Zaključek

Sodobna koroška proza od realističnih prvin, ki se kažejo pri nekaterih avtorjih, prehaja k modernističnim (Mrdavšič, Makuc) in postmodernističnim (Borovnik, Makuc) ter tudi simbolističnim (Kolar, Ošlak, Makuc,

Simoniti). Literarnovrstna razčlenitev prikazuje, da sta roman in kratkoprozna zgodba skorajda enakovredno prisotni v sodobni literaturi koroških avtorjev in avtoric. V območju romana se pojavlja predvsem razvojni roman (Mrdavšič, Kolar, Ošlak, Pikalo), medtem ko je kratka proza v veliki meri spominska.

Osrednje teme (mestoma jih nadomestijo motivi) v koroških proznih delih po letu 1980 so sledeče: vojna (Mrdavšič, Kolar, Pikalo), minljivost (Mrdavšič, Kolar, Turičnik), učiteljevanje (Kolar, Turičnik, Makuc), ljubezen (Ošlak, Pikalo, Simoniti), potujčenje (Ošlak), umetnik oziroma umetnost (predvsem Makuc, Ošlak, Borovnik, Pikalo, Simoniti) in socialna tematika (Hergold, Kolar).

Literatura

- APAT, Matjaž, 2004: *Literarno delo Andreja Makuca*. Diplomsko delo. Maribor: Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta.
- BOGATAJ, Matej, 2001: Oči. *Delo* 43/210, 12. 9. 2010. 15.
- BOROVNIK, Silvija, 1994: Maja Novak in kriminalka oživljena. *Odsevanja* 12/23. 19–22.
- BOROVNIK, Silvija, 1995a: *Pišejo ženske drugače? O Slovenkah kot pisateljicah in literarnih likih*. Ljubljana: Mihelač.
- BOROVNIK, Silvija, 1998a: Ne le vijaček v kolelju zgodovine. O funkciji avtobiografskega v literarnem delu Vinka Ošlaka. Silvija Borovnik: *Študije in drobiž*. Ravne na Koroškem: Založba Voranc.
- BOROVNIK, Silvija, 1998b: Beseda na ovitku. Vinko Ošlak: *Obletnica mature*. Ravne na Koroškem: Voranc.
- BOŠNJAK, Blanka, 2005: *Premiki v sodobni slovenski kratki prozi*. Maribor: Slavistično društvo.
- FIŠER PERIČ, Marija, 1988: *Pripovedna proza Marjana Kolarja*. Diplomsko delo. Ljubljana.
- GLUŠIČ, Helga, 2001: Drevored ljubezni in vojne. *Delo* 43/181. 17.
- GLUŠIČ, Helga, 2003: Marjan Kolar – ob 70-letnici. *Koroški fužinar* 53/2. 15–16.
- KODRIN, Miran, 1997: Iskanje bližin v izkoreninjenem času. Janez Mrdavšič: *Skozi soteske*. Ravne na Koroškem: Voranc.

- KULOVEC, Nevenka, 2002: *Življenje in delo Ivanke Hergold*. Diplomsko delo. Maribor.
- MERKAČ, Helena, 2000: Norci Andreja Makuca. *Prepih* 10/4. 27.
- VOLLMAIER, Janja, 2007: *Literatura sodobnih koroških avtorjev in avtoric (objave po letu 1960)*. Diplomsko delo. Maribor.
- VOLLMAIER, Janja, 2009: Pregled literature sodobnih koroških avtorjev in avtoric (objave po letu 1960). *Odsevanja* 75/76. 45–52.
- ZORKO, ZINKA, 1998: Koroška, štajerska in panonska narečja ob severni meji. Zinka Zorko: *Haloško narečje in druge dialektološke študije*. Maribor: Slavistično društvo (Zora 179).
- ZUPAN SOSIČ, Alojzija, 2006: Potovati, potovati! Najnovejši slovenski potopisni roman. Alojzija Zupan Sosič: *Robovi mreže, robovi jaza. Sodobni slovenski roman*. Maribor: Literatura.

Viri

- BOROVNIK, Silvija, 1990: *Strašljivke*. Celovec, Salzburg: Wieser.
- HERGOLD, Ivanka, 1973: *Beli hrib*. Slovenj Gradec: Literarni klub in Kulturna skupnost.
- HERGOLD, Ivanka, 1983: *Pojoci oreh*. Trst: Založništvo tržaškega tiska.
- HERGOLD, Ivanka, 1971: *Pasja radost ali kar koli*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- HERGOLD, Ivanka, 1974: *Vse imaš od mene*. Maribor: Obzorja.
- HERGOLD, Ivanka, 1980: *Nož in jabolko*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- KOLAR, Marjan, 1961: *Prazno nebo*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- KOLAR, Marjan, 1964: *Samomor v nebesih: humoreske*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- KOLAR, Marjan, 1967: *Išči poldan*. Maribor: Obzorja.
- KOLAR, Marjan, 1971: *Sezuj se, kadar stopiš v mošejo*. Maribor: Obzorja.
- KOLAR, Marjan, 1973: *Snežne verige: povest*. Ljubljana: Prešernova družba.
- KOLAR, Marjan, 1979: *Zvezde in križi*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- KOLAR, Marjan, 2003: *Sveto sivo življenje*. Slovenj Gradec: Cerdonis.
- KOLAR, Marjan, 2004: *Prekrstitve*. Slovenj Gradec: Cerdonis.

- KOLAR, Marjan, 2005: *Robinsonova zastava*. Slovenj Gradec: Cerdonis.
- KOLAR, Marjan, 2008: *Čas hladnih zvezd*. Maribor: Litera.
- MAKUC, Andrej, 1995: *Spominjam se ... A že?* Ravne na Koroškem: Voranc.
- MAKUC, Andrej, 2000: *Norci*. Ravne, Slovenj Gradec: Voranc, Cerdonis.
- MAKUC, Andrej, 2001: *Oči*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- MAKUC, Andrej, 2008: *Šolniški kruh*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- MRDAVŠIČ, Janez, 1975: *Utrujeno otroštvo*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- MRDAVŠIČ, Janez, 1997: *Skozi soteske*. Ravne na Koroškem: Voranc.
- OŠLAK, Vinko, 1992: *Hagar*. Ljubljana: Mihelač.
- OŠLAK, Vinko, 1995: *Človeka nikar*. Celovec, Ljubljana, Dunaj: Mohorjeva družba.
- OŠLAK, Vinko, 1998: *Obletnica mature*. Ravne na Koroškem: Voranc.
- PIKALO, Matjaž, 1998: *Modri e*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- PIKALO, Matjaž, 2001: *Evropa 2000: igrivo bojišče narodov*. Ljubljana: Študentska založba.
- PIKALO, Matjaž, 2001: *Drevored ljubezni in vojne*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- SIMONITI, Barbara, 1998: *Razdalje: novele*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- SUHODOLČAN, Leopold, 1960: *Človek na zidu*. Ljubljana; Državna založba Slovenije.
- SUHODOLČAN, Leopold, 1967: *Dobrijska balada*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- SUHODOLČAN, Leopold, 1968: *Bog ljubezni: roman*. Maribor: Obzorja.
- SUHODOLČAN, Leopold, 1970: *Sledovi molčičih*. Ljubljana: Prešernova družba.
- SUŠNIK, Franc, 1998: *Šenturšeljce*. Prevalje: Kulturno društvo Mohorjan.
- TURIČNIK, Tone, 1993: *Bili so*. Slovenj Gradec: Cerdonis.
- TURIČNIK, Tone, 2000: *Tudi do roba in (včasih) čez*. Slovenj Gradec: Poklicna in srednja ekonomska šola.
- TURIČNIK, Tone, 2006: *Obraslike*. Slovenj Gradec: Cerdonis.